

УДК 371.132

С.В. ШМАЛЕЙ

Херсонський державний університет, Херсон

ЕКОЛОГО-ВАЛЕОЛОГІЧНА ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Розглядаються теоретико-прикладні аспекти формування еколого-валеологічної професійної підготовки студентів педагогічного вузу до диверсифікаційної оздоровчої діяльності в загальноосвітніх закладах.

Ключові слова: еколого-валеологічна професійна підготовка, підготовленість, компетентність, готовність, професіограма.

Постановка проблеми. Найбільш актуальні й складні проблеми розвитку освіти – цілеспрямоване підвищення її внеску в забезпечення благополуччя підростаючих поколінь і їхній розвиток у гармонії з навколишнім соціально-природним середовищем.

Говорячи про благополуччя, ми маємо на увазі не побутовий зміст цього поняття, пов'язаний з елементарним матеріальним статком, а розглядаємо систему передумов розвитку особистості, що сприяє фізичному й духовному здоров'ю, високому рівню інтелекту. Без сумніву, головною умовою людського благополуччя є здоров'я.

Отже, проблема здоров'я, а разом з нею й оздоровлення підростаючого покоління повинна розглядатися як пріоритетний напрямок розвитку освіти. Цей підхід знайшов відбиття в багатьох міжнародних актах, законах, локальних нормативних правових документах.

Однак реальний стан справ такий, що система освіти і суспільство в цілому усе ще не готові до комплексного й ефективного рішення проблем цілеспрямованого формування, розвитку й загального благополуччя підростаючого покоління.

Очевидно, що оздоровлення представників підростаючого покоління повинно випереджатися оздоровленням самої сфери освіти. У зв'язку із цим існує задача еколого-валеологічної підготовки учителів до оздоровчої діяльності з тими, яких навчають, в загальноосвітній школі в контексті загальної стратегії модернізації вищої освіти [7].

Формулювання цілей статті. Обґрунтувати та виокремити структурно-функціональні та функціонально-діяльнісні характеристики еколого-валеологічної професійної підготовки майбутніх педагогів.

Виклад основного матеріалу. Доцільно і необхідно забезпечити диверсифікованість еколого-валеологічної підготовки педагогів.

Онтологіка еколого-валеологічної підготовки обумовлюється певною сукупністю таких факторів:

1. стійкий розвиток освіти, яка інтегрує навчання; виховання й розвиток підростаючого покоління, що є передумовою стійкого розвитку системи «людина - суспільство – природа»;

2. загальний розвиток підростаючої людини, що слабко корелює з окремими видами освіти, але добре – з освітою як цілісним, безперервним, природовідповідним процесом і нешкідливим для того, кого навчають;

3. окремі фактори, властиві процесу освіти, які інтегруються в системний, комплексний фактор на основі формування освітнього середовища як специфічного типу антропогенного середовища;

4. особистість як сукупність біологічних, психологічних і соціальних характеристик, які визначають своєрідність представників підростаючого покоління. Становлення особистості визначає не тільки засвоєння системи знань, але й еколого-валеологічна освіта, що веде до біологічного й психологічного благополуччя, а також цілеспрямоване формування того, кого навчають, як громадянина відповідно до принципів Екологічного маніфесту й Кодексу здоров'я;

5. педагог загальноосвітньої установи, який розробляє й реалізує свій навчальний курс, предмет, дисципліну у відповідності зі шкільним навчальним планом, передбаченою ним змістовною лінією й технологічним забезпеченням на основі глибокого розуміння сутності освітнього стандарту, еколого-валеологічного забезпечення освітнього процесу як диверсифікованої системи, що відображає вікові й особистісні особливості, схильності того, кого навчають.

Гносеологія еколого-валеологічної підготовки майбутніх педагогів, націлена на формування готовності до диверсифікованої оздоровчої діяльності в загальноосвітніх установах, обумовлюється взаємозв'язком наступних факторів:

1. орієнтацією педагога на суб'єкт-суб'єктні відносини в процесі утворення, оскільки його еколого-валеологічна підготовка спрямована на формування, з одного боку, арсеналу освітніх засобів у своїй галузі знань, а з іншого боку – компетенцій, що дозволяє вишиковувати на основі цього арсеналу алгоритм диверсифікованого здоров'язбірлігаючого освітнього процесу, який враховує вікові й індивідуальні особливості, можливості й схильності;

2. участю педагога в створенні шкільного здоров'язбірлігаючого освітнього середовища на основі оволодіння методами дидактики, валеософії, валеометрії й еколого-валеологічного освітнього процесу;

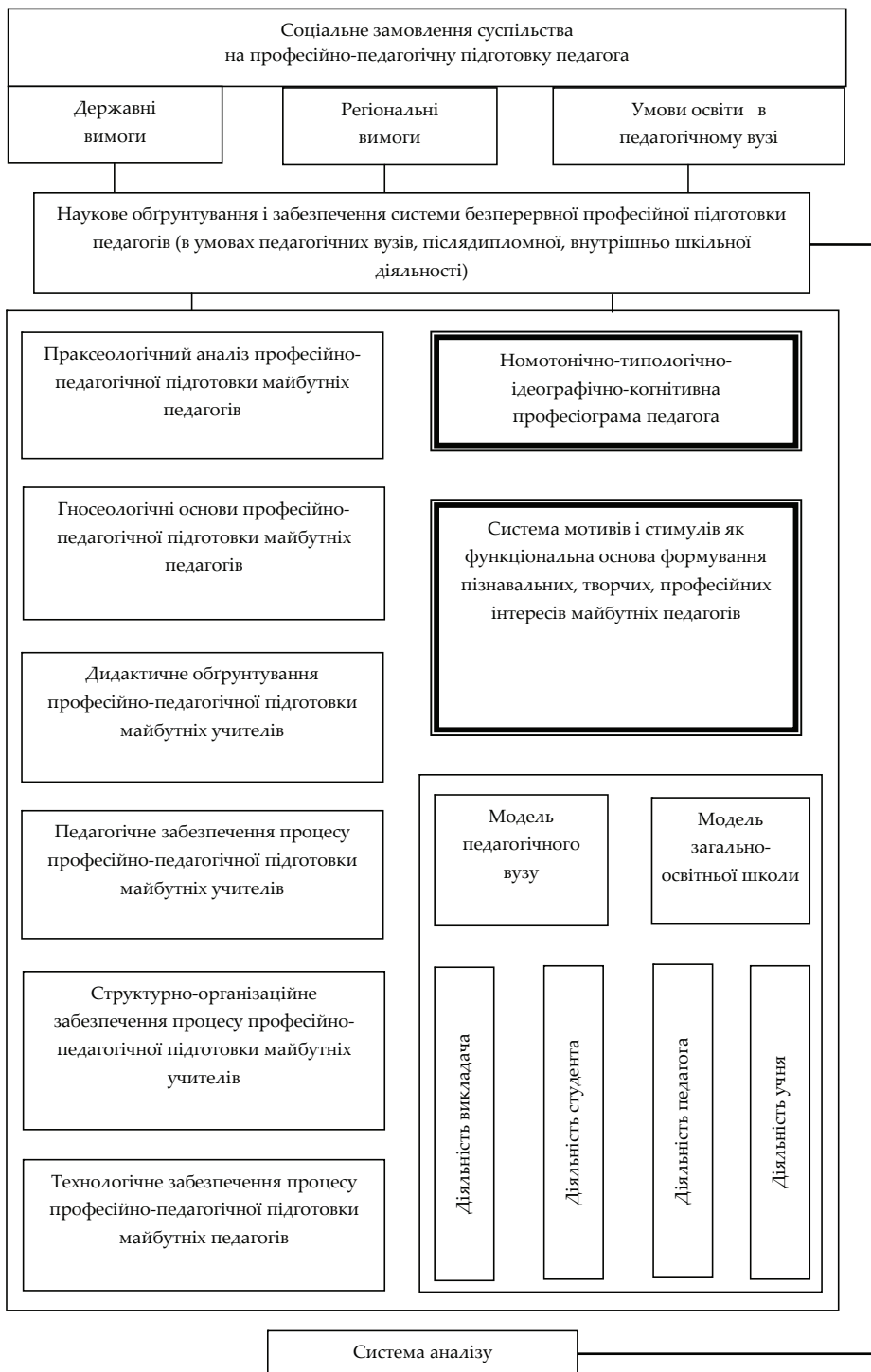
3. диверсифікованістю змістовних ліній у своїй галузі знань, що відпрацьовується педагогом на основі онтодидактики;

Системний аналіз професійної підготовки [1; 5] педагогів дозволив виділити її структурно-функціональну й функціонально-діяльнісну характеристики (мал. 1 і 2).

Диверсифікованість еколого-валеологічної підготовки майбутніх педагогів співвідноситься з такими явищами:

- 1) еколого-валеологічною підготовкою;
- 2) еколого-валеологічною підготовленістю;
- 3) еколого-валеологічною компетентністю;
- 4) еколого-валеологічною готовністю [6].

Ці стани еколого-валеологічної освіти формуються незалежно одне від одного, та в певній послідовності: від підготовки до підготовленості, а потім компетентності й готовності, інтегруються в єдину й цілісну процесуальну сутність, що ми називаємо формуванням підсумкової еколого-валеологічної готовності майбутніх педагогів до диверсифікованої оздоровчої діяльності [2, с.3-6; 4].

Мал. 1. Структурно-функціональна характеристика професійно-педагогічної підготовки майбутніх педагогів

Мал.2. Функціонально-діяльнісна характеристика професійно-педагогічної підготовки педагога

Формування еколого-валеологічної підготовленості, компетентності, готовності, професіоналізму, майстерності педагога в рішенні актуальних завдань оздоровлення масової загальної освіти повинно мати системний характер [6, с.7-15].

Висновки та перспективи подальших розвідок. У зв'язку з цим модель підготовки, підготовленості, компетентності майбутніх педагогів до диверсифікованої оздоровчої діяльності в загальноосвітніх установах має таксономію, що відповідає комплексним професійно значимим якостям педагога як особистості. А саме включає такі характеристики професіограми педагога:

1. номотична (нормативна), тобто арсенал характеристик педагога, на основі яких формується конкретні рівневі, етапні цілі його професійно-педагогічної підготовки;
2. типологічна, котра визначає загальні засоби для досягнення поставлених рівневих, етапних цілей його професійно-педагогічної підготовки: спільність таких урівневих засобів обумовлюється певним типовим набором професійно важливих якостей особистості;
3. ідеографічна (описова), що характеризує кінцевий результат реального процесу формування особистості вчителі-природника;
4. когнітивна, котра передбачає не стільки набір професійно значимих якостей педагога, нехай навіть особистісно значимих, скільки його вміння моделювати конкретну проблему, знаходити її вирішення й одержувати адекватний результат, вирішуючи завдання, які встають перед педагогом у зв'язку з конкретними умовами школи.

Рівні професійної кваліфікації педагога в аспекті оздоровчої діяльності співвідносяться з наступними класами завдань, які він здатний вирішувати і які виділені нами за аналогією рівнів, запропонованих Г.Бордовським [3]:

1. рівень оволодіння логічними й інтуїтивними механізмами оздоровчої діяльності;
2. рівень оволодіння цілісно-оціночним відношенням до результату й процесу оздоровчої діяльності;
3. рівень усвідомлення оцінки й домагань.

Список використаної літератури

1. Абдуллина О. А. *Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования: для педагогических специальностей вузов* / О. А. Абдуллина. – М. : Просвещение, 1970. – 141 с.
2. Бордовский Г. А. *Актуальные направления реализации концепции непрерывного педагогического образования* / Г. А. Бордовский // *Непрерывное педагогическое образование*. – СПб. : Образование, 1993. – Вып. 1. – С. 3–6.
3. Двуличанская Н. Н. *Теория и практика непрерывной общеобразовательной естественно-научной подготовки в системе «колледж – вуз» (на примере химии) : монография* / Н. Н. Двуличанская, Е. И. Туликин. – М. : Изд-во МГТУ им. Н. Э. Баумана, 2010. – 254 с.
4. Дурай-Новакова К. М. *Формирование профессиональной готовности студентов к педагогической деятельности: дис. ... д-ра пед. наук* / К. М. Дурай Новакова. – М., 1983. – 402 с.
5. Рыков Н. А. *Краткая профессиограмма учителя биологии средней школы* / Н. А. Рыков, А. И. Щербаков. – Л., 1971. – 49 с.
6. Слостенин В. А. *Основные тенденции развития современной образовательной политики в Российской Федерации* / В. А. Слостенин // *Педагогическое образование и наука*. – 2005. – № 3. – С. 46–49.
7. Тимошенко А. Ю. *Препедевтика профессиональной подготовки будущего учителя в условиях реализации многоуровневой системы высшего образования: дис. ... канд. пед. наук* / Тимошенко А. Ю. – Барнаул, 2003. – 193 с.

С.В. Шмалей

Херсонский государственный университет, Херсон

ЭКОЛОГО-ВАЛЕОЛОГИЧЕСКАЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ

Рассматриваются теоретико-прикладные аспекты формирования эколого-валеологической профессиональной подготовки студентов педагогического вуза к диверсифицированной оздоровительной деятельности в общеобразовательных учреждениях.

Ключевые слова: эколого-валеологическая профессиональная подготовка, подготовленность, компетентность, готовность, профессиограмма.

S.V. Shmalyey

Kherson State University, Kherson

ECOLOGICAL AND VALEOLOGICAL PROFESSIONAL PREPARATION OF A FUTURE TEACHER

The article considers theoretical and applied aspects of forming an ecological and valeological professional preparation of students of pedagogical university to the diversified recreational activity in general education institutions.

Key words: ecological and valeological professional preparation, preparedness, competency, readiness, job description.